TIESAS SPRIEDUMS (devītā palāta)

2017. gada 12. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Lauksaimniecība – Bioloģiskie produkti – Ar Regulu (EK) Nr. 834/2007 izveidotā kontroles sistēma – Jēdziens "tieša pārdošana gala patērētājam vai lietotājam"

Lieta C-289/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 24. martā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 24. maijā, tiesvedībā

Kamin und Grill Shop GmbH

pret

Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV.

TIESA (devītā palāta)

šādā sastāvā: E. Juhāss [*E. Juhász*] (referents), kas pilda palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un K. Likurgs [*C. Lycourgos*],

ģenerāladvokāts E. Tančevs [*E. Tanchev*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Kamin und Grill Shop GmbH* vārdā – *B. Ackermann*, *Rechtsanwältin*,

– *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV* vārdā – *C. von Gierke*, *C. Rohnke* un *T. Winter*, *Rechtsanwälte*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *A. Lewis* un *B. Eggers*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2017. gada 8. jūnijā tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2007. gada 28. jūnija Regulas (EK) Nr. 834/2007 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un par Regulas (EEK) Nr. 2092/91 atcelšanu (OV 2007, L 189, 1. lpp.) 28. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV* (Negodīgas konkurences apkarošanas apvienība, turpmāk tekstā – "*Zentrale*") un *Kamin und Grill Shop GmbH* (turpmāk tekstā – "*Kamin*") par bioloģisko produktu tirdzniecības likumību, ja nav ievēroti pienākumi paziņošanas un kontroles jomā, kuri paredzēti Regulas Nr. 834/2007 28. panta 1. punktā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Regulas Nr. 834/2007 preambulas 3., 5., 22., 31. un 32. apsvērumā ir noteikts:

"(3) Kopienas tiesību aktu sistēmai, kas reglamentē bioloģiskās ražošanas nozari, vajadzētu tiekties nodrošināt godīgu konkurenci un bioloģisko produktu iekšējā tirgus pareizu darbību, kā arī uzturēt un attaisnot patērētāju uzticību produktiem, kas marķēti kā bioloģiskie produkti. Tai joprojām būtu jātiecas nodrošināt apstākļus, kuros šī nozare varētu attīstīties saskaņā ar ražošanas un tirgus attīstību.

[..]

(5) Tādēļ ir lietderīgi skaidrāk definēt mērķus, principus un noteikumus attiecībā uz bioloģisko ražošanu, lai veicinātu pārredzamību un patērētāju uzticību, kā arī bioloģiskās ražošanas jēdziena saskaņotu uztveri.

[..]

(22) Ir svarīgi saglabāt patērētāju uzticību bioloģiskajiem produktiem. Tādēļ izņēmumi attiecībā uz prasībām, ko piemēro bioloģiskajai ražošanai, būtu stingri jāierobežo, tos attiecinot vienīgi uz gadījumiem, kad izņēmuma noteikumu piemērošanu uzskata par pamatotu.

[..]

(31) Lai nodrošinātu, ka bioloģiskos produktus ražo saskaņā ar prasībām, kas paredzētas Kopienas tiesību aktos par bioloģisko ražošanu, uzņēmēju veiktām darbībām ikvienā bioloģisko produktu ražošanas, sagatavošanas un izplatīšanas stadijā būtu jāpiemēro kontroles sistēma, kuru izveido un pārvalda saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 882/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem [(OV 2004, L 165, 1. lpp.)].

(32) Dažos gadījumos varētu rasties iespaids, ka ziņošanas un kontroles prasību piemērošana ir nesamērīga attiecībā uz noteikta veida mazumtirdzniecības uzņēmumiem, piemēram, tiem, kuri produktus pārdod tieši galapatērētājam vai lietotājam. Tāpēc ir lietderīgi ļaut dalībvalstīm piemērot šādiem uzņēmējiem izņēmumus attiecībā uz minētajām prasībām. Tomēr, lai izvairītos

no krāpšanas, no izņēmumu piemērošanas ir jāizslēdz mazumtirdzniecības uzņēmumi, kuri ražo, sagatavo vai uzglabā produktus, kas nav saistīti ar tirdzniecības vietu, kuri importē bioloģiskos produktus vai kuri minēto darbību veikšanu ir ar līgumu nodevuši kādai trešai personai."

4 Regulas Nr. 834/2007 1. panta 1. punkta pirmā daļa ir formulēta šādi:

"Ar šo regulu nosaka pamatu bioloģiskās ražošanas ilgtspējīgai attīstībai, vienlaikus nodrošinot iekšējā tirgus efektīvu darbību, garantējot godīgu konkurenci, nodrošinot patērētāju uzticību un aizsargājot patērētāju intereses."

5 Saskaņā ar šīs regulas 2. pantu:

"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

a) "bioloģiskā ražošana" ir šajā regulā paredzētajiem noteikumiem atbilstīgas ražošanas metodes izmantošana visos ražošanas, gatavošanas un izplatīšanas posmos;

b) "ražošanas, gatavošanas un izplatīšanas posmi" ir visi posmi, sākot no bioloģiskā produkta primārās ražošanas, to ieskaitot, līdz tā uzglabāšanai, pārstrādei, pārvadāšanai, pārdošanai vai piegādei galapatērētājam, to ieskaitot, un – attiecīgā gadījumā – arī marķēšana, reklāma, imports, eksports un ar līgumiem nodotas darbības;

[..]."

6 Minētās regulas 27. pantā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis izveido kontroles sistēmu un norīko vienu vai vairākas kompetentās iestādes, kas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 882/2004 ir atbildīgas par kontroli attiecībā uz šajā regulā noteiktajiem pienākumiem.

[..]

13. Dalībvalstis nodrošina, ka izveidotā kontroles sistēma ļauj izsekot katram produktam ikvienā ražošanas, gatavošanas un izplatīšanas stadijā, kā noteikts [Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 28. janvāra] Regulas (EK) Nr. 178/2002[, ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV 2002, L 31, 1. lpp.),] 18. pantā, jo īpaši nolūkā patērētājiem garantēt to, ka bioloģiskie produkti ir ražoti atbilstīgi šajā regulā izklāstītajām prasībām.

[..]"

7 Regulas Nr. 834/2007 28. pantā ir noteikts:

"1. Ikviens uzņēmējs, kas ražo, gatavo, uzglabā vai importē no trešām valstīm produktus 1. panta 2. punkta nozīmē vai laiž šādus produktus tirgū, pirms jebkādu produktu laist tirgū kā bioloģisku produktu vai pārejas produktu:

a) paziņo par darbību tās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, kurā šī darbība tiek veikta;

b) iekļauj savu uzņēmumu 27. pantā minētajā kontroles sistēmā.

[..]

2. Dalībvalsts var atbrīvot no saistībām šī panta piemērošanā uzņēmējus, kuri tieši pārdod produktus galapatērētājam vai lietotājam, ja viņi paši neražo, negatavo, neuzglabā (izņemot tikai saistībā ar pārdošanu) vai neimportē šādus produktus no trešās valsts, vai nav ar šo darbību veikšanu ar līgumu nodevuši trešām personām.

[..]"

Vācijas tiesību akti

8 Vācijas likumdevējs ir izmantojis iespēju, kas paredzēta Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punktā, *Gesetz zur Durchführung der Rechtsakte der Europäischen Union auf dem Gebiet des ökologischen Landbaus – Öko-Landbaugesetz* (Likums par Eiropas Savienības tiesību aktu bioloģiskās lauksaimniecības jomā piemērošanu, turpmāk tekstā – "*ÖLG*") 3. panta 2. punktā.

9 *ÖLG* 3. panta 2. punktā ir paredzēts:

"(2) Uzņēmēji, kuri galapatērētājam vai lietotājam tieši pārdod produktus kā bioloģiskus produktus vai pārejas uz bioloģisko lauksaimniecību produktus Regulas (EK) Nr. 834/2007 1. panta 2. punkta izpratnē, ir atbrīvoti no Regulas (EK) Nr. 834/2007 28. panta 1. punktā paredzēto pienākumu izpildes, ja šos produktus tie paši neražo vai neliek ražot, negatavo vai neliek gatavot, neuzglabā vai neliek uzglabāt vietā, kas nav saistīta ar tirdzniecības vietu, vai neimportē vai neliek importēt no trešās valsts."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

10 *Kamin* internetā tirgo ar kamīna un grila lietošanu saistītas preces, kas tiek nosūtītas pa pastu. Preču, ko 2012. gada decembrī tā piedāvāja pārdošanā, starpā ietilpa dažādi garšvielu maisījumi, kurus tā tirgoja ar nosaukumu "Bio-Gewürze" (bioloģiskās garšvielas). Šajā laikā *Kamin* vēl netika piemērota Regulas Nr. 834/2007 27. pantā minētā kontroles sistēma.

11 Ar 2012. gada 28. decembra vēstuli, kuras nosaukums ir "Brīdinājums", *Zentrale* ir apstrīdējusi piedāvājumu, par kuru ir runa šī sprieduma iepriekšējā punktā. Uzskatot, ka runa ir par negodīgu komercpraksi, jo ir pārkāpts Regulas Nr. 834/2007 28. panta 1. punkts, atbilstoši kuram uzņēmējam, kas tirgo bioloģiskos produktus, ir jāpakļauj savs uzņēmums kontroles sistēmai, *Zentrale* aicināja uzņemties saistības, kurām pievienota soda klauzula, izbeigt šo pārkāpumu. *Kamin* izpildīja šo prasību, tomēr neatzīstot šādu pārkāpumu.

12 Pēc tam *Zentrale* cēla prasību par zaudējumu atlīdzību saistībā ar daļu no brīdinājuma nosūtīšanas izmaksām EUR 219,35 apmērā ar procentiem.

13 Šī prasība tika noraidīta pirmajās instancē, taču apmierināta apelācijas instancē.

14 *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija), kurai iesniegta kasācijas sūdzība *Revision* kārtībā, uzskata, ka Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punkta tiesību normas, saskaņā ar kurām produkti ir jāpārdod tieši galapatērētājam vai lietotājam, var tikt dažādi interpretētas.

15 Pirmkārt, esot iespējams uzskatīt, ka šai pārdošanai ir jānotiek produktu uzglabāšanas vietā, vienlaikus klātesot uzņēmējam vai tā pārdevējam un galapatērētājam. Atbilstoši šai interpretācijai tirdzniecībai internetā tāpat kā citām tālpārdošanas formām neesot piemērojama Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punktā paredzētā atbrīvošana. Otrkārt, šī tiesību norma varētu tikt interpretēta tādējādi, ka prasība, saskaņā ar kuru pārdošanai ir jānotiek tieši, izslēdz pārdošanas, kurās ir bijis starpnieks.

16 Konkrētāk, šī tiesa norāda, ka ir maz iespējams, ka galapatērētājam vai lietotājam, kas no uzņēmēja iegādājas produktus, kurus tas nav pats ražojis, ir labākās iespējas pārbaudīt no Regulas Nr. 834/2007 izrietošo prasību ievērošanu, ja pārdošana notiek fiksētā mazumtirdzniecībā produktu uzglabāšanas vietā, klātesot arī uzņēmējam vai tā pārdevējam, salīdzinājumā ar situāciju, kurā notiek tālpārdošana, ieskaitot interneta izmantošanu.

17 Šajos apstākļos *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai "tieša" pārdošana galapatērētājam Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punkta izpratnē notiek jau tad, ja uzņēmējs vai tā pārdevējs galapatērētājam pārdod produktus, neiesaistot trešo personu, vai arī "tieša" pārdošana ir saistīta ar papildu nosacījumu, ka pārdošana notiek produktu uzglabāšanas vietā, vienlaikus klātesot uzņēmējam vai tā pārdevējam un galapatērētājam?"

Par prejudiciālo jautājumu

18 Iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai produkti tiktu uzskatīti par pārdotiem "tieši" galapatērētājam vai lietotājam šīs tiesību normas nozīmē, ir nepieciešams, lai pārdošana notiek, klātesot gan uzņēmējam vai tā pārdevējam, gan galapatērētājam, vai ir pietiekami, ka pārdošana notiek bez trešo personu iesaistīšanas.

19 Saskaņā ar Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punktu dalībvalstis var atbrīvot no saistībām šī panta 1. punkta piemērošanā uzņēmējus, kuri tieši pārdod produktus galapatērētājam vai lietotājam, ja viņi paši neražo, negatavo, neuzglabā vietā, kas nav saistīta ar tirdzniecības vietu, vai neimportē šādus produktus no trešās valsts, vai nav šo darbību veikšanu ar līgumu nodevuši trešajām personām.

20 Vispirms ir jāuzsver, ka šī tiesību norma, tā kā ar to dalībvalstīm ir ļauts atbilstoši tajā noteiktajiem nosacījumiem nepakļaut noteiktus uzņēmējus kontroles sistēmai, kas paredzēta Regulas Nr. 834/2007 27. pantā, ir paredzēta kā atkāpe no noteikuma, kas paredzēts šis regulas 28. panta 1. punktā, un tā kā izņēmums no noteikuma ir jāinterpretē šauri (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2013. gada 26. septembris, *Dansk Jurist- og Økonomforbund*, C-546/11, EU:C:2013:603, 41. punkts).

21 Turklāt tas, ka Regulas Nr. 834/2007 preambulas 22. apsvērumā ir uzsvērts, ka atkāpes no prasībām bioloģisko produktu jomā ir jāattiecina vienīgi uz gadījumiem, saistībā ar kuriem izņēmuma noteikumu piemērošana tiek uzskatīta par pamatotu, arī runā par labu šī regulas 28. panta 2. punktā paredzētā atbrīvojuma šaurai interpretācijai, saprotot, ka saskaņā ar minētās regulas 2. panta a) punktu jēdziens "bioloģiskā ražošana" ir šajā regulā paredzētajiem noteikumiem atbilstīgas ražošanas metodes izmantošana visos ražošanas, gatavošanas un izplatīšanas posmos.

22 Turpinājumā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (spriedums, 2017. gada 6. jūlijs, *Air Berlin*, C-290/16, EU:C:2017:523, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 Šajā ziņā saistībā ar Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punkta tiesību normām, atbilstoši kurām šīs regulas 28. panta 1. punkts var netikt piemērots uzņēmējiem, kas tālākpārdod produktus tieši galapatērētājam vai lietotājam, ir jānorāda, ka 28. panta 2. punktā ir paredzēti vairāki nosacījumi, ar kuriem tiek ierobežotas to uzņēmēju kategorijas, kuriem var tikt piemērots šādi paredzēts atbrīvojums.

24 Tādējādi, ja vārda "tieši" izmantošana neapstrīdami ir vērsta, lai izslēgtu jebkādu trešās personas iesaistīšanos, ir arī jāņem vērā citi elementi, kas ietverti šajā tiesību normā.

25 Konteksts, kurā ietilpst regula, par kuras tiesību normu ir runa pamatlietā, kā arī šīs regulas mērķi arī ir šauri jāinterpretē.

26 Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punkts ir to šīs regulas tiesību normu starpā, kas attiecas uz prasību pārbaudi, kuras paredzētas saskaņā ar Savienības tiesisko regulējumu bioloģiskās ražošanas jomā. Kā tas ir atgādināts Regulas Nr. 834/2007 31. apsvērumā, lai bioloģiskie produkti tiktu ražoti saskaņā ar šīm prasībām, uzņēmēju veiktām darbībām ikvienā bioloģisko produktu ražošanas, sagatavošanas un izplatīšanas stadijā būtu jāpiemēro kontroles sistēma, kas paredzēta šīs regulas 27. panta 1. punktā.

27 Saskaņā ar šīs regulas 27. panta 13. punktu šī kontroles sistēma ļauj izsekot katram produktam ikvienā ražošanas, gatavošanas un izplatīšanas stadijā, jo īpaši nolūkā patērētājiem garantēt to, ka bioloģiskie produkti ir ražoti atbilstīgi šajā regulā izklāstītajām prasībām.

28 Šajā kontekstā Regulas Nr. 834/2007 preambulas 32. apsvērumā nebūt nav paredzēts vispārējs atbrīvojums no šīs regulas 28. panta 1. punktā paredzētā pienākuma, bet gan ir tieši norādīti "noteikta veida mazumtirdzniecības uzņēmumi" un "daži gadījumi", lai ierobežojuši noteiktu gadījumus, kuros prasību paziņošanas un kontroles jomā piemērošana varētu šķist nesamērīga.

29 Tādējādi būtu pretrunā ar šo regulu izveidotajai sistēmai atbalstīt interpretāciju, ar kuru izņēmums, kas paredzēts skaidri noteiktiem un ierobežotiem gadījumiem saistībā gan ar to skaitu, gan ar to ekonomisko nozīmīgumu, tiktu pārvērsts noteikumā, kas var būt atkāpe no kontroles sistēmas saistībā ar lielu daļu no tirdzniecības tiešsaistē, kā arī citām tālpārdošanas formām, lai gan šiem izplatīšanas kanāliem ir būtiska un pieaugoša nozīme bioloģiskās ražošanas jomā.

30 Turklāt, ņemot vērā patērētāju aizsardzības mērķi, kas tostarp ietver, kā tas ir izklāstīts Regulas Nr. 834/2007 preambulas 3. un 5. apsvērumā, saglabāt patērētāju uzticēšanos produktiem, kas marķēti kā bioloģiskie produkti, būtu pretēji šim mērķim akceptēt, ka Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punktā paredzētā atkāpe var tikt piemērota, pārsniedzot tos gadījumus, kurus tieši paredzējis likumdevējs.

31 Visbeidzot interpretāciju, kas ietverta Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punktā, neatspēko arguments, saskaņā ar kuru nav pierādīts, ka galapatērētājs var labāk pārbaudīt no Regulas Nr. 834/2007 izrietošo prasību ievērošanu, veicot pirkumu mazumtirdzniecībā, salīdzinājumā ar pirkumiem, kas veikti tiešsaistē vai tālpārdošanas gadījumā.

32 Kā to ir norādījusi Komisija, Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punktā paredzētais atbrīvojums nav pamatots ar šiem apsvērumiem, bet gan pēc vispārējo risku izvērtēšanas bioloģiskās ražošanas ietvaros ir vērsts uz samērīguma principa ievērošanu, atzīstot izņēmumu, kas attiecināts uz gadījumiem, kuros prasību paziņošanas un kontroles jomā piemērošana varētu tikt uzskatīta par pārmērīgu.

33 Šajā ziņā ir jānorāda, gluži kā to paveikusi Komisija, ka šādu prasību piemērošana šķiet pilnībā pamatota mazumtirdzniecības tiešsaistē vai tālpārdošanas režīmā, jo produktu uzglabāšana, kas parasti notiek ļoti lielos daudzumos, kurus piegādā trešās personas, rada pārmarķēšanas, apmaiņas un piesārņojuma risku, kurš nevar tikt kopumā uzskatīts par zemu.

34 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Regulas Nr. 834/2007 28. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai produkti tiktu uzskatīti par pārdotiem "tieši" galapatērētājam vai lietotājam šīs tiesību normas nozīmē, ir nepieciešams, lai pārdošana notiek, klātesot gan uzņēmējam vai tā pārdevējam, gan galapatērētājam.

Par tiesāšanās izdevumiem

35 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (devītā palāta) nospriež:

Padomes 2007. gada 28. jūnija Regulas (EK) Nr. 834/2007 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un par Regulas (EEK) Nr. 2092/91 atcelšanu 28. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai produkti tiktu uzskatīti par pārdotiem "tieši" galapatērētājam vai lietotājam šīs tiesību normas nozīmē, ir nepieciešams, lai pārdošana notiek, klātesot gan uzņēmējam vai tā pārdevējam, gan galapatērētājam.

[Paraksti]